

Saksfremlegg

Deres ref.:	Vår ref.: 17/8522 /2471/18-ADR Tromsø kommune	Saksbehandler: Roy Fossum	Dato: 12.01.2018
		Telefon: 476 10 087	

Saken skal behandles i følgende utvalg:

BY-MIL
FSK

TURRELVA 1 - SØKNAD OM KONSESJON FOR VANNKRAFTUTBYGGING. KOMMUNENS UTTALELSE

Innstilling til vedtak:

Tromsø kommune viser til tidligere uttalelser og kommunestyrets vedtak i sak 63/13. Det er ikke tilkommet vesentlige, nye argumenter som skulle tilsi at ikke konsesjon kan anbefales for Turrelva 1, jfr. Småkraft AS sin søknad av juni 2017. Dette gjelder ut fra at Stordal kraftverk og Turrelva 2 (øvre del av Turrelva) anses ikke å være aktuelle lenger.

Det forutsettes at det legges stor vekt på revegetering og istandsetting av terreng i forbindelse med rørgate og midlertidig anleggsveg, av hensyn til kulturminnemiljøet knyttet til tunet på Storsteinnes gård. Dette må inngå som en viktig del av MTA-plan for utbyggingen.

Britt Elin Steinveg
Administrasjonssjef

Mette Mohåg
Avdelingsdirektør for bymiljø

Hva saken gjelder:

Småkraft AS sin søknad om konsesjon for vannkraftutbygging i Turrelva, nedre del (Turrelva I) er lagt ut til offentlig ettersyn og høring. Høringsfristen er satt til 22. januar, men denne er forlenget til 22. februar 2018 for Tromsø kommune.

Vannkraftutbygging i Turrelva har tidligere vært til behandling, da som en del av en «pakke» med vannkraftprosjekter i Sørfjorden/Ullsfjorden. Kommunestyret sluttet seg i sak 63/13 til NVEs anbefaling, som innebar at Turrelva 1 ble gitt konsesjon. Søknaden om utbygging av Turrelva 2 (øvre del) og utbygging av Stordal kraftverk i Stordalselva, «nabo-elva» til Turrelva, ikke ble anbefalt. Også dette sluttet kommunestyret seg til. Imidlertid gjorde Olje- og energidepartementet om på NVEs anbefaling i 2015, og godkjente konsesjon for Stordal

kraftverk, med overføring av Turrelva, mens søknaden for Turrelva 1 ble avslått. Som en konsekvens av OEDs vedtak vil ikke Turrelva 1 kunne bygges ut som et selvstendig prosjekt.

Utbygger av Stordal Kraftverk – Troms Kraft Produksjon AS – har senere, i brev av 18. oktober 2017, bedt om å frafalle konsesjonen. Olje- og energidepartementet har tatt dette til etterretning i brev av 20. november 2017. Med dette som bakgrunn har Småkraft AS på nytt fremmed søknaden og NVE har lagt den ut til høring.

Etter høringen vil NVE avgjøre søknaden, med bakgrunn i innkomne merknader. NVEs avgjørelse kan påklages til Olje- og energidepartementet. Det presiseres at i og med lovendring fra 2008/2009 kan utbygging som det her er tale om, skje uten arealplan etter bestemmelsene i plan- og bygningsloven. Kommunen kan imidlertid varsle innsigelse til konsesjonsøknader ifbm. høring av disse.

Dokumenter.

Søknad om konsesjon Turrela 1, datert juni 2017.
Sak 63/13 i kommunestyret, sakframlegg og innstilling.

Om søknaden.

Søknaden for Turrelva 1 som nå er lagt fram vil utnytte et nedslagsfelt på 10,7 km² av vassdraget mellom kote kote 285,5 med inntaksdam og kote 3 hvor kraftstasjonen plasseres nede ved sjøen. Vannvegen vil være et nedgrad rør i 850 meters lengde. Veggen opp til inntaket vil være provisorisk, og vil bli fjernet etter at anleggsvirksomheten er avsluttet. Veggen anlegges langs det nedgravde røret, og søkes samtidig holdt innenfor en bredde/avstand på 80-90 m fra nedgavd rør.

Installert effekt er beregnet til 5,3 MW og årlig energiproduksjon til 10,8 GWh, tilsvarende strømbehovet til drøyt 500 husstander.

Søknaden som nå legges fram er i hovedtrekk i samsvar med tidligere søknad, men er oppdatert mht. hydrologi ved at det er et 15 % mindre tilsig enn i opprinnelig søknad. Nettilknytning skjer gjennom en 950 lang luftlinje fram til eksisterende høyspentnett.

Turrelva 1, til venstre oversiktskart. Nedslagsfeltet, hvor Gjømmersdalsbreen utgjør en stor del, er markert med svart strek. Rød stipling markerer ny vannveg (rørgate), med kraftverket lokalisert nede ved Sjøvassbotn.

Lokalisering er vist nedenfor.

SAKSUTREDNING:

Søker vurderer selv at konsekvensene av utbyggingen er mest negative for kulturminner, men det er også tale om betydelige negative konsekvenser for biologisk mangfold og landskap. En kan slutte seg til en slik vurdering.

Kulturminner.

Troms fylkeskommune har meddelt at man ikke har forvaltningsansvar for kulturminnene i dette området. I tilknytning til tunet på gården Storsteinnes er det imidlertid flere samiske, automatisk fredete kulturminner. Det er tale om et tun og et område som av Sametinget anses som unikt. På tunet er det et stabbur/tømmerbu, en gammetuft (rester av uthus), kjølested. Tunet med noe innmark tilsvarende ei flate på 200m x 200m er markert på kommunes temakart for kulturminner

Søker påpeker at hverken inntaksdam, rørgate (vannvei), anleggsvei, kraftstasjon eller kraftlinjer vil komme i direkte berøring av de registrerte kulturminnene. Like fullt vil utbyggingen medføre et betydelig inngrep i landskapet og endre opplevelsen av Sjøvassbotn.

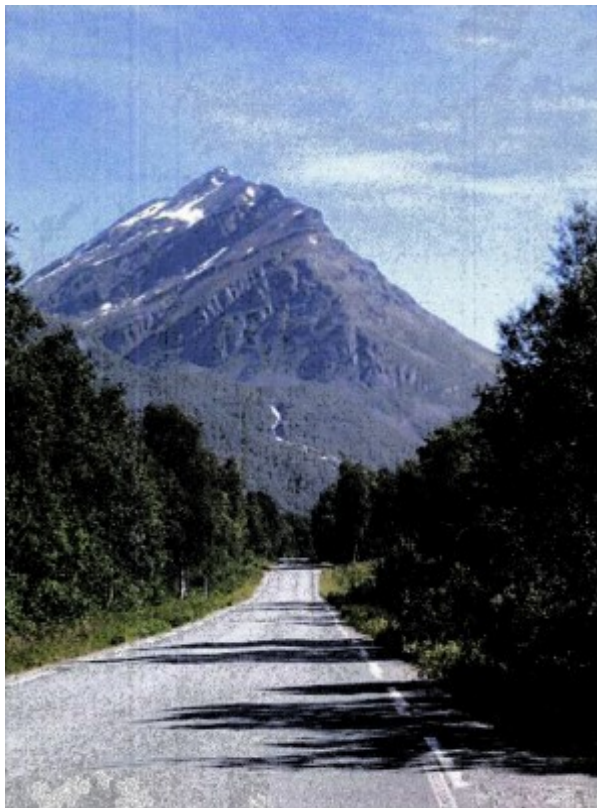

Oversiktsbilde Turrelva, med fossen, til venstre. Tunet med samiske kulturminner til høyre i bildet. Rørgate og anleggsveg tenkes anlagt noe nærmere elva enn tunet. Til venstre ses også deler av et stort massetak, jfr. reguleringsplan. Foto:Google.

Midlertidig veg med tilbakeføring av terreng og revegetering tilsier at over tid vil inngrepet utbyggingen medfører, bli mindre markant. Men det vil ta lang tid.

Landskapet

Det er store natur- og landskapsverdier knyttet til Sørfjorden/Ullsfjorden, med fjell, isbreer, breelver og fjorden som framstår som relativt urørt, og storslagent høyfjellsterreng. Turrelva med fossestryk inngår i dette og er et markant objekt godt synlig på lang avstand. (Se bildet nedenfor til venstre fra fylkesveg 293). Også på kortere avstand er elva et markant objekt, ikke minst med stryket over berget (bak i bildet til høyre, nedenfor).

Gjennom utbyggingen vil opplevelsen av stryket svekkes. Dynamikken, med vekslende vannføring og bortfall av toppene i vannføringen over sesongen, er den mest markante endringen knyttet til selve vannstrengen. Preget av fossestrykene, med det hvite «sløret» over berggraber vil imidlertid i noen grad, gjennom pålegg om minstevannsføring, kunne bibeholdes. Søknaden beskriver en minstevannsføring om sommeren med 400 liter i sekundet, som er om lag 10% av beregnet maksimal vannføring, og som i følge søknaden kan med dagens situasjon om høsten.

For øvrig er det to andre viktige momenter i tilknytning til vurdering av inngrep i landskapet ved Sjøvassbotn.

Like vest for elva er det et stort gustak (godkjent regulert i 2003). Dette preger situasjonen ved Sjøvassbotn, ikke minst ved den nedre delen og utløpet av Turrelva (se bildet nedenfor). Inngrepene med rørgate, anleggsveg og kraftstasjon skjer altså i et område som i utgangspunktet langt fra er inngrepsfritt.

Landskapet ved Sjøvassbotn og nedre del av Turrelva er preget av grustaket til venstre for elva.

Øvre del av Turrelva omfattes ikke av søknaden som nå legges fram, men omtales likevel i og med at det tidligere ble fremmet en søknad fra Småkraft AS om utbygging også av denne delen av elva. NVE anbefalte i 2013 ikke å godkjenne søknaden. Her fremstår landskapet som urørt og med Gjømmerdalsbreen som kilde er Turrelva en representant for høyfjellnatur. (Se bildet nedenfor). Tomsø kommune sluttet seg altså til NVEs anbefalling (sak 63/13).

Gjømmerdalsbreen og bresjøen er kilde til Turrelva.

Andre utredningstema.

Vegetasjonen i influensområdet domineres av typen blåbærskog og er helt vanlig for regionen. Noen mindre forekomster av andre vegetasjonstyper er registrert, men alt i alt har flora i området middels verdi.

Også fauna i området har middels verdi. Man finner pattedyr som er vanlige i regionen, og også vanlige fuglearter.

Det er avmerket et reintrekk på reindriftskartet i tilknytning til nedre del av Turrelva, som imidlertid ikke er i bruk. Normalt anses utbyggingsperioden i vannkraftsaker å være vesentlig mer konfliktfylt ift. reindrift enn driftsperioden.

Friluftstinteresser.

I kartleggingen og verdsetting av friluftsområder i Tromsø som er utført i 2016 er området i tilknytning til nedre del av Turrelva en del av et registrert nærturområde for fastboende og hytteiere. Laksvatn (vest for Sjøvassbotn i Balsfjord kommune) er framholdt som et godt besøkt fiskevann. Registreringen omtaler ikke konkrete forhold som vil bli direkte berørt av evt. utbygging av Turrelva 1. Men som nevnt foran vil jo inngrepene i terreng og landskap og redusert vannføring være elementer som svekker dette området som natur- og friluftsområde ytterligere, som et tillegg til inngrepet massetaket allerede utgjør.

Øvre del av Turrelva inngår i et større registrert turområde uten tilrettelegging.

Andre søknader vassdragsutbygginger i Sørfjorden/Ullsfjorden.

Pakken med søknader som var til behandling i kommunestyret i 2013, omfattet en rekke vassdrag. Stordalselva ligger øst for Turrelva. I sin behandling i 2013 anbefalte ikke NVE utbygging av Stordalselva og heller ikke øvre del av Turrelva (Turrelva 2). NVEs konklusjon gjaldt både Troms Kraft sitt konsept med overføring av Turrelva til Stordalselva for magasinerings, og også Stordalen Kraftlag sitt konsept med utbygging av Stordalselva uten overføring, samt Turrelva 2 som et småkraftanlegg. Kommunestyret sluttet seg til NVEs

anbefaling (sak 63/13). Behandlingen i 2013 omfattet også Rieppe-elva, Skogneselva/Sveingardvatnet og Rita-elva.

I 2017 – sak 187/17 - behandlet kommunestyret en annen «pakke» med småkraftsøknader, 3 av disse er knyttet til Sørfjorden/Ullsfjorden, hvorav Vasselva og Lavangselva ble godkjent av NVE, mens Leirbukt-/Rasteelva ble avslått.

VURDERING.

Det anses vesentlig å se foreliggende søknad i sammenheng med tidligere vedtak og behandlinger hvor Turrelva 1 var del av en «pakke» med vannkraftprosjekter. Kommunestyrets vedtak i 2013 vektla hensynet til høyereliggende områder med villmarkspreg, reindriftsinteresser og særlige verdifulle landskaps- og naturverdier. Man sluttet seg dermed til NVEs anbefaling om at nedre del av Turrelva (Turrelva 1) kan bygges ut, i motsetning til øvre del av Turrelva (Turrelva 2) og i motsetning til Stordalselva (nabovassdrag til Turrelva). Videre sluttet kommunestyret seg til utbygging av Rita-elva, Sveingard.

Slike hensyn og vurderinger anses fortsatt som gyldige. At det er godkjent utbygging av to andre vassdrag i tilknytning til Sørfjorden/Ullsfjorden endrer ikke det, da man i også behandling av småkraftpakken i 2017 (sak 187/17) vektla hensynet til reindrift og urørthet/villmarkspreg.

Det er verdt å merke seg at foranledningen til at Turrelva nå tas opp til ny behandling, er at konsesjonær for Stordalselva (Troms Kraft Produksjon) ikke anser sin omsøkte utbygging for aktuell lenger. Imidlertid har hverken NVE i forbindelse med ny høring av Turrelva 1, eller Småkraft AS i søknaden av 2017, gjort noen vurdering av situasjonen som oppstår for konsesjonen for Stordal kraftverk som OED gav, når Turrelva 1 bygges. Konsesjonen for utbygging Stordal Kraftverk gitt av Olje- og energidepartementet er ikke nødvendigvis en «nullitet», selv om konsesjonær (Troms Kraft Produksjon) nå har frafalt konsesjonen. På sett og vis kan det hevdes at så lenge OEDs vedtak og kongelig resolusjon ikke er uttrykkelig omgjort, vil en intensjon om utbygging ha forankring hos sentrale myndigheter.

En antar imidlertid at det må til **en helt ny søknadsprosess** for Stordal kraftverk og også Turrelva 2, om utbygging skal skje. I den forbindelse bør hensynet til villmarkspreget høyfjellsnatur og særlige landskaps- og naturverdier bli tillagt avgjørende vekt. Dermed vil balansen videreføres som i NVEs anbefaling av 2013 og kommunestyrets vedtak (sak 63/13), mellom hensynet til å få fram fornybar energi på den ene siden, og hensynet til natur- og landskapsverdier, samt reindriftsinteresser på den andre siden. Dermed vil Stordalselva og det svært markante vannfallet den utgjør, med fossestryk over svaberg høyt oppe i fjellsida, fortsatt være et unikt blikkfang innerst i Ullsfjorden. Det samme vil da gjelde øvre del av Turrelva med Gjømmerdalsbreen.

Vedtakskompetanse:

I henhold til reglement for Tromsø formannskap pkt. 2 er formannskapet kommunens høringsorgan i saker som forelegges kommunen til uttalelse fra andre forvaltningsnivå. Det fremgår ikke av særlov (her: vassdragsreguleringsloven) at slik uttalelse skal gis av kommunestyret selv. Saken er heller ikke vurdert å ha prinsipiell betydning.